యథార్థ దృశ్యాలు.

మునిమాణిక్యం
నరసింహారావు.

Publisher
CHILLA SUBBARAYA SIDDANTI.

అర్ధరూపాయి

ప్రథమముద్రణ
1500
1945

తరణి ప్రెస్,
సికింద్రాబాద్

ఇది

శ్రీ శ్రీ యార్లగడ్డ రామకృష్ణ ప్రసాద్ బహదూర్
వారికి వారి వివాహమహోత్సవ సమయంలో
శుభాశంసాపూర్వకముగా ఇచ్చిన
కానుక.

ఈ యథార్థదృశ్యాలు, ఉన్నతాదర్శం చూపడానికిగాని, నాటక నిర్మాణచాతురి ప్రదర్శించడానికిగాని వ్రాయలేదు. ఉన్నది ఉన్నట్లు చూపడమే నా ప్రధానోద్దేశము.

ఉన్నది ఉన్నట్లుచూపడం అంటే కళాదృష్టి లేకుండా అని కాదు. ఈవిధమైన రచనల్లోకూడా చమత్కారం ఉందని నా నమ్మకం.

ఈ దృశ్యాలలో, రెండవదీ, నాల్గవదీతప్ప మిగిలినవన్నీ ఆల్ ఇండియా రేడియోవారిచే బ్రాడ్‌కాస్టు చేయబడినవి. వీటిని ప్రచురించడానికి అనుమతి ఇచ్చినందులకు వారికి నేను ఎంతో కృతజ్ఞుణ్ణి.

ఇందులో మూడవ దృశ్యము చదివినప్పుడు జాన్ వుడ్ వ్రాసిన గ్లింప్సెస్ ఆఫ్ రియాలిటీ (Glimpses of Reality.) అనే రచన జ్ఞాపకం రావచ్చును. కాని దానికీ దీనికీ సాదృశ్యము బహుకొద్ది. మిగిలినవన్నీ స్వయం కల్పితాలు.

ఈ దృశ్యాలు చదివినమీదట ఆనందం కలిగితే అభిప్రాయం నాకు వ్రాయండి నేను సంతోషిస్తాను. నాకు ఇల్లాంటి రచనలు చేయడానికి ప్రోత్సాహ కరంగా కూడా ఉంటుంది.

మునిమాణిక్యం

యథార్థదృశ్యాలు.

1

(రైల్వే ఫ్లాట్ ఫారమ్ - కుమారుని రైలులో ఎక్కించి తండ్రి క్రిందనుంచుని మాట్లాడుతూ ఉంటాడు - పండ్లు అమ్మేవాళ్ల కేకలతోనూ, ఇతర ప్రయాణీకుల మాటలతోను మనకు సంబంధం లేదు)

తండ్రి: నాయినా జాగ్రత్తగా కూర్చో. మరీ కిటికీదగ్గర వద్దు. తలుపుమీదికి వంగకుసుమా!

అబ్బాయి: (నవ్వుతాడు)

తండ్రి: నవ్వటంకాదురా! ఎన్నిసార్లు ఎంతమందికి అపాయంకలిగిందో నీకేం తెలుసు! దానితరువాత ఏమనుకుంటే ఏమిలాభం? జాగ్రత్త నాయినా, ఎందుకు చెప్పానో విను.

అబ్బాయి: అల్లాగే నాన్నా, నీవు ఊరికే గాభరా పడకు.

(నారింజపండు, నారింజపండు అంటూ ఒకడు కేకలు.)

తండ్రి: నాన్నా ఒకడజను నారింజపండ్లు కొని ఇస్తాను.

అబ్బాయి: ఎందుకు నాన్నా?

తండ్రి: ఎందుకేమిట్రా? అక్కయ్యకు ఇద్దువుగాని.

అబ్బాయి: అక్కడలేవు నాన్నా?

తండ్రి: లేకేం! ప్రతిఊళ్లో ఉంటయ్. కానీ నాన్నా ఇవి చూశావ్! రుచిఎక్కువ. తీసికెళ్లు.

అబ్బాయి: వద్దు నాన్నా.

తండ్రి: వద్దేమిటా? ఇంద. ఆ జామపండ్ల బుట్టలోనే పెట్టు. ఇవి పైన పెట్టకు జామపండ్లు చితికిపోతై. ఏదీ? ఆబుట్ట ఇల్లాఇయ్యి. నేను సర్దిపెడతాను.... ఊఁ ఇంద. ఒరే, ఆ పైన పెట్టకు. దిగేటప్పుడు మరిచి పోయి దిగేస్తావు! ఆ దోసకాయల బుట్టపక్కనే పెట్టు.

అబ్బాయి: ఊఁ...సరే.

తండ్రి: మీఅమ్మా, బామ్మకూడా వస్తానన్నారు స్టేషనుకు. ఇంకారాలేదే? టైముకూడా కావస్తున్నది.

అబ్బాయి: ఇప్పుడు రాకపోతే ఏం? అసలు ఎందుకు రమ్మన్నావు నాన్నా వాళ్లని?

తండ్రి: నేను అనలేదురా. వాళ్లే వస్తామన్నారు. మీరు వెళ్లుతూఉండండి, మేము వెనకాలెవస్తాము అనటం నీవు వినలేదురా? పోనీ రానీ. మనఇల్లు స్టేషనుకు దగ్గరగాఉంది కాబట్టి వస్తారు. పోనీలే. సరేగాని దోస కాయలబుట్ట ఎక్కడ పెట్టావు? (గాబరాగా)

అబ్బాయి: ఎందుకు నాన్నా అంతగాబరా పడతావూ? ఇదుగో.

తండ్రి: అహా. ఏం లేదులే. జాగ్రత్త. ఇంకా కాసిని దోసకాయలు ఇవ్వాలిసింది సుమా!

అబ్బాయి: చాల్లేనాన్నా. ఇవన్నీ మోసుకోని వెళ్ళే టప్పటికి అవుతుంది!

తండ్రి: నీవేం మోస్తావురా అయినా! ఇక్కడ ఎక్కటం అక్కడ దిగటమే నాయను!

అబ్బాయి: ఆఁ ఏమిటినాన్నా స్వేచ్ఛగా తిరగకుండా?

తండ్రి: రైల్లో ఏం తిరుగుతావురా? కూర్చోటమేగా. ఇవన్నీ పక్కనఉంచు. నిన్నేం జేస్తయ్?

అబ్బాయి: సరే నీవు వెళ్లు ఇహఁ.

తండ్రి: వెళ్తాలే. రైలు కదలనీ. అయితే నాన్నా యడకాయకీని ఒంగోలు వెళ్లు.

అబ్బాయి: ఏమిటినాన్నా అల్లా అంటావు. టికెట్టు ఒంగోలుకేగా కొన్నది నీవు? అయినా ఇవన్ని నా నెత్తిన పెడితివి, దిగాలనుకొన్నా దిగేందుకు వీలు లేకుండా.

తండ్రి: సరేలే. ఊరికే చెబుతున్నా. అక్కయ్యదగ్గర నాలుగు రోజులుండు.

అబ్బాయి: సరే నాన్నా ఉంటాను.
తండ్రి: మళ్ళీ యిక్కాయకినీ ఇంటికి వచ్చేస్తావా?
అబ్బాయి: అల్లాగే.
తండ్రి: అదేమిట్రా తెనాలిలో దిగి చిన్న అత్తయ్యను చూచిరావూ?
అబ్బాయి: చూచి రమ్మంటావా?
తండ్రి: చెప్పాలరా నీకు? ఈమాత్రం తెలియకపోయె!
అబ్బాయి: సరే దిగుతాను.
తండ్రి: దిగి, ఒకపూట అక్కడుండి మర్నాడు బయలుదేరి రా. అరెరె!
అబ్బాయి: ఏమిటి నాన్నా?
తండ్రి: ఆఁహా ఏం లేదులే...ఈమాట ఇందాక అనుకొన్నట్లయితే కాసిన వడియాలు ఇచ్చేది మీఅమ్మ ఆ త్తయ్యకిమ్మని.
అబ్బాయి: మంచిదే అయింది. ఇప్పటికే గాడిదబరువు అయింది.
తండ్రి: అల్లా అనుకోకూడదు. ఆపేక్షలు ఉండాలె. సరే...కిటికీలోనుంచి చూస్తూకూర్చోకు. ఒకప్పుడు ఆతలుపులు జారిపడతై. కొంచెం అవతలగాకూర్చో.
అబ్బాయి: ఇఁహా నీవు వెళ్ళునాన్నా.

తండ్రి: మీ అమ్మావాళ్ళూ వస్తారేమోనని చూస్తున్నా.

అబ్బాయి: నీవు వెళ్ళి చెప్పు రైలు ఎక్కించానని. వాళ్లను రావద్దను.

తండ్రి: అదుగో మీఅమ్మా బామ్మా వస్తున్నారు!

అబ్బాయి: తమ్ముడూ పాపాకూడా వస్తున్నారెందుకూ?

తండ్రి: ఏదో సరదాగా వస్తున్నారు.

(అంతా వస్తారు. రాధాయి, పాప పటుగెత్తుకుంటూ ముందుగా వస్తారు)

రాధాయి: ఒరేయ్, ఈ బ్యాటు తీసి కెళ్ళి బావకు ఇయ్యరా.

అబ్బాయి: ఏ బావకురా?

రాధాయి: చిన్న అత్తయ్యగారి బావకు.

అబ్బాయి: అంతా పాడైపోయి షోకేసు అయింది. ఎందుకురా ఇది వాడికి?

రాధాయి: వాడి ఆటకు అది చాల్లేద్దూ.

అబ్బాయి: నీవు మహా ఆడావు.

రాధాయి: నా ఆట సంగతి నీకెందుకురా?

అబ్బాయి: పడిశావులే...నోరుమూయ్.

రాధాయి: నీవు నోరుమూయ్. చూడు నాన్నా!

తండ్రి: (కోపంగా) చూస్తూనేఉన్నా మీగోల. మీ ఇద్దరూ గాడిదలలాగ అల్లరి చేస్తున్నారు.

తల్లి: ఏమిటండి మీరుకూడా వాళ్లతోచేరి! వాడేదో చెప్పుతుంటే వినసీయరాదా. నాయినా జాగ్రత్త రోయ్. వస్తువులన్నీ జాగ్రత్తగా దింపుకో నాయినా. చూడూ, ఇది అక్కయ్యకు ఇయ్యి.

అబ్బాయి: ఇంకోటా! ఏమిటిది?

తల్లి: ఆ ఏముంది అప్పడాలు కాసిని తెచ్చా, ఇందాక ఇయ్యటం మరిచిపోయి. పాపం దానికి అప్పడం అంటే తగని ఇష్టం.

అబ్బాయి: నీవు ఎక్కడికమ్మా? ఎందుకు బండిలోకి ఎక్కుతున్నావూ? వస్తావా?

ముసలమ్మ: రావటంకాదురా. వత్తులబుట్ట. మీఅమ్మమ్మకు. పాపం ఆవిడకు కళ్లు సరిగ్గా కనపడవు. చేసుకోలేదు. అందుకని పంపుతున్నానుగాని, ఒరేబాబు, నీవు ముట్టుకోకేం.

అబ్బాయి: తాకకుండా ఎల్లాగమ్మా తీసికెళ్లటం?

ముసలమ్మ: ఏంరా నాయినా, ఇక్కడ రైల్లో నేను పెడతాను. అక్కడ అమ్మమ్మను తీసుకోమను!

అబ్బాయి: అమ్మమ్మ వచ్చిందాకా రైలు కూర్చుంటుందిటే!

ముసలమ్మ: మరి ఇబ్బంది వస్తే ఏం జేస్తాము.
అబ్బాయి: సరే అక్కడపెట్టు, నేను ఎల్లాగో చేరుస్తాను. నీవు దిగు.

(గంట కొడతారు)

తండ్రి: గంట కొట్టారోయ్ (గాబరగా) నాన్నా చెప్పులు ఎక్కడున్నయ్?
అబ్బాయి: నాకాళ్ళకే ఉన్నాయి నాన్నా.
తండ్రి: జాగ్రత్త. ఎక్కడన్నా పారేసి వచ్చేవు! గొడుగూ? గొడుగు ఏదీ?
అబ్బాయి: బల్లక్రింద ఉందినాన్నా. వట్టి హడావుడి నాన్నా నీది. అన్నీ ఉన్నయ్. నీవు ఇఁవావెళ్ళు.
తండ్రి: నీకేం తెలుసు రైలుప్రయాణాల్లో ఎంత జాగ్రత్తగా ఉండాలో. అన్నీ ఒక్కసారి లెక్కజూచుకో. గొడుగూ, జామకాయలూ, దోసకాయలూ, గుమ్మడికాయ, ట్రంకు, బ్యాటూ, వత్తులబుట్టా. అన్నీ ఉన్నట్టేగా? అన్నీ ఆరువస్తువులు. జ్ఞాపకం ఉంచుకో. అన్నట్టు నారింజకాయలు ఏవీ?
అబ్బాయి: జామకాయల అడుగున ఉన్నాయినాన్నా.
తల్లి: జాగ్రత్తగా వెళ్లిరా నాయినా.
అబ్బాయి: అమ్మా మీరిక వెళ్ళండి.

యథార్థదృశ్యాలు

(మళ్ళా గంట — గార్డు ఈల వేస్తాడు)

తండ్రి: టైము అయిపోయింది. నాయినా జాగ్రత్త రోయ్. తలుపుపైకి వంగకేం. కిటికీలోనుంచి చూడకు.

తల్లి: జాగ్రత్త నాన్నా.

తండ్రి: అన్నీ ఉన్నాయా నాన్నా?

అబ్బాయి: ఆ. అన్నీ ఉన్నయి.

తండ్రి: యకాయకీని ఒంగోలు వెళ్ళునాన్నా.

అబ్బాయి: (నవ్వుతాడు)

తండ్రి: వచ్చేటప్పుడు చిన్న అత్తయ్యను తప్పకుండా చూచిరా.

(గార్డు ఇంకోసారి ఈలవేస్తాడు - రైలు కదులుతుంది బుస్ బుస్ మంటూ)

తండ్రి: నాయినా జాగ్రత్త. తలుపుపైకి వంగబోకు.

తల్లి: నాయినా జాగ్రత్త.

ముసలమ్మ: వస్తువులు జాగర్త.

రాధ: బ్యాటు - బ్యాట్లు బావకియ్యరోయ్.

తండ్రి: గొడుగు పారేసేవ్ నాయినా.

(రైలు నడుస్తూవుంటే కేకలు)

రాధ: అత్తయ్యను అడిగాని చెప్పు.

పాప: బావను అడిగానని చెప్పు.

రాధ బ్యాటురోయ్. బ్యాటు జాగ్రత్త.

తల్లి: పండగకు అక్కయ్యను పంపమని బావతో చెప్పు.

పాప: గవ్వలు. గవ్వలు మర్చిపోకు.

తండ్రి: జాగ్రత్తరా నాయనా. తలుపుకు దూరంగా కూర్చో.

తల్లి: నీవు ఒంగోలు చేరడంతోటే ఉత్తరం వ్రాయి-ఉత్తరంరా.

తండ్రి: తెనాల్లో దిగు మర్చిపోబోకు.

(రైలువేగం హెచ్చుతుంది. ఇంకోసారికూసి వెళ్లిపోతుంది)

రాధ: బ్యాటు ఎక్కడైనా పారేస్తాడేమో!

తల్లి: ఏమో వెర్రివెధవ. ఒంగోలులో ఒక్కక్షణం ఆగుతుంది బండి. అన్నివస్తువులూ దింపుకుంటాడో లేదో. ఆ గుమ్మడికాయ వదిలేస్తాడేమోనని నా అనుమానం.

తండ్రి: చిన్న వెధవలను రైలులో ప్రయాణంచేయనీయకూడదు. తలుపుమీదినుంచి వంగిచూడటం చాలా ప్రమాదం.

తల్లి: నేవెడతాను నేవెడతాను అని ఒక్కటే సరదా. ఇంకాసిని పడియాలిద్దామనుకొన్నాను అమ్మాయికి.

తండ్రి: ఇవ్వకపోయినావా?

తల్లి: ఏదీ ఒకటేతొందర, ఒకటేతొందర అయిపోయింది. పోనీలెండి. ఇంకోసారి ఎప్పుడైనా పంపొచ్చు. మరి చిపోయినా వంగోలులో తమలపాకులుచౌక. నాలుగు వందలు కొనుక్కురమ్మని చెప్పకపోయినారా అబ్బాయితో?

తండ్రి: (గాభరాగా) అరేరేరే...రే...

(రైలు వెళ్లిపోయిన దిక్కుకు నాలుగడుగులువేసి నిస్పృహతో ఆగిపోతాడు.)

తల్లి: డబ్బు ఇవ్వటం మర్చిపోయినారా? పోనీలెండి ఉత్తరం వ్రాద్దాము వాళ్ల బావనడిగి తీసుకొని కొనుక్కురమ్మని.

తండ్రి: యుఁహూ! అదిగాదు ఉండు, అసలు టిక్కెట్లు ఇవ్వటమే మరిచిపోయినాను. ఇప్పుడెట్లాగు?

తల్లి: టిక్కెట్లు ఇవ్వటమే మరిచిపోయినారా? అయ్యో మొట్టమొదటినుంచీ అనుకొంటునేఉన్నా మీరేదో ఇల్లాంటి పనిచేస్తారని. ఇప్పుడెట్లా? డబుల్ చార్జి కడతారుకామాలు. డబ్బు ఉంది గా వాడిదగ్గర?

తండ్రి: ఏదీ ... టికెట్టుచేతికిస్తే పారేసుకొంటాడని డబ్బూ, టికెట్టుకూడా పర్సులోపెట్టి, ఈపర్సు...

...పర్సు ఇద్దామనుకొన్నాను. ఏదీ, నన్ను మాట్లాడనిస్తేనా? మీరంతా వచ్చి ఒకటే గోల అయె.

తల్లి: టిక్కెట్టు ముందుగా ఇచ్చుకోరుటండీ?

తండ్రి: ఇచ్చుకొంటారులే! నీకన్నీ మహా తెలుసును! ఇహ ఇంటికి నడు. చేసిన నిర్వాకంచాల్లే—!!

(అని విసుక్కొని పెద్ద పెద్ద అంగలు వేసుకొంటూ స్టేషను మాష్టరు గదిలోకి నడుస్తాడు. మిగిలినవాళ్లంతా ఇంటి ముఖంగా నడుస్తారు. తల్లిమాత్రం, "నన్ను కోప్పడతారు. ఇదేమిటండీ నేనేం చేశాను?" అనుకొంటూ నడుస్తుంది.)

(ఆల్ ఇండియా రేడియోవారి అనుమతిని.)

2

(రంగము: పంతులుఇల్లు. మేడపైన గది. బల్లలూ, కుర్చీలూ ఉంటవి. పుస్తకాలూ, చొక్కాలు, పరికిణీలూ అన్నీ చిందరవందరగా పడేసిఉంటై. జయ, రామూ చదువుకొనే గది అది. ఆ గది చూస్తే ఆ యిద్దరూకలసి అక్కడ నానా అల్లరి చేస్తున్నారని తెలుస్తునే ఉంటుంది. ఆ గదిలో రెండు బిగ్ బెన్ టైముపీసులు ఉంటై.)

రామూ: (వేళ్లపైన లెక్కపెడుతూ చదువుతూ ఉంటాడు) సిక్కులు ఓడిపోయిన యుద్ధములు, మూడ్కి, ఫిరోజ్ బాద్, మూడ్కి, ఫిరోజ్ బాద్, అలీవాల్, సోబ్రాన్ -సోబ్రాన్ (వెనకనుంచి జయవచ్చి కళ్లు మూస్తుంది)... ఎవరూ?

జయ: ఎవరో చెప్పుకోవాలె.

రాము: ఎవరబ్బా!.....రాధాయ.

జయ: ఊఁహూఁ.

రాము: సూరి.

జయ: కాదు.

రాము: (ఒక్కగుక్కలో అనేస్తాడు.) సుందరి, శ్యామల, వనజాక్షి, అరవింద, సుబ్బలక్ష్మి, కోకిలమ్మ, చూడమ్మ, పంకజమ్మ (అలసిపోయినట్లు నటిస్తాడు)

జయ: కాదు. (కిలకిలానవ్వుతూ) ఎవ్వరూకాదు.

రాము: కళ్లుమూస్తే ఎవరు అయిందీ ఎల్లాగ తెలుస్తుం దమ్మా! వదులు. ఎవరైందీచూసి చెపుతా.

జయ: అమ్మా! మాచిచెపుతావేం? చూడకుండానే చెప్పాలె.

రాము: అయితే చెపుతానుండు. ఎవరంటే...నూర్జహాన్ని లక్ష్మీబాయి, చాందుబీబీ, నూర్జహాన్, పద్మిని, ముంతాజ్, అనార్కలీ.....

జయ: (నవ్వి) ఛా. చెప్పలేవ్ ......జ......

(అని తన పేరు అందిస్తుంది.)

రాము: (అప్పటికీ తెలియనట్లు) జ...జ...ఎవరబ్బా! జక్కమ్మ...

జయ: ఏమిటమ్మా చెప్పలేవూ?

రాము: (జ్ఞాపకంవచ్చినట్లు నటిస్తూ) ఆ...జయలక్ష్మి.

జయ: (విరగబడి నవ్వుతుంది.)

రాము: (నవ్వుతాడు)

(ఈ నవ్వటం ఒకరకం ఆటలోకి దిగుతుంది. ఇద్దరూ కాసేపు నవ్వుతారు. ఆగుతారు. మళ్లీ ఇద్దరూ విరగబడి నవ్వుతారు. ...ఆ రేవరుస)

రాము: (హఠాత్తుగా నవ్వు ఆపి కోపంగా) ఏమిటీ జయూ! మరీ అల్లరి పిల్లవు అయిపోతున్నావు! నన్ను చదువుకోనియ్యవా?

జయ: మహాచదివావులెద్దూ. అందుకనే క్రిందటి సంవత్సరం తప్పావు.

రాము: నే తప్పానా ఏమిటి? ఆ మాస్టారు నన్ను తప్పించాడు. అయినా నీ కెందుకే ఆ విషయాలన్నీ?... పోనీ...తప్పితే తప్పాను. నీకేందుకూ? నీవు వెళ్ళ రాదూ నీగదిలోకి?

జయ: నాన్న, నన్ను ఈ గదిలో ఉండి నీవు సరిగా చదువుతున్నదీ, లేనిదీ చూస్తూ ఉండమన్నాడు. నాన్నకు కోపంవస్తుందనికాని లేకపోతే అసలు నేను ఇక్కడ ఉండేదాన్నే కాదు. (నవ్వుకోంటుంది)

రామూ: (కోపంతో) నీవు ఉండబట్టి సరిపోయింది. లేకపోతే, నేను ఎందుకూ పనికిరాకుండా పోయేవాడినే కామాలు!

జయ: ఆ తప్పకుండా!

రాము: అయితేమానెలే! నీవువెళ్లు, నేను చదువుకొంటాను. (అని, పుస్తకంలో పేజీలు తిరగేస్తూ, ఒక

పేజీలో వ్రాసిఉన్న, ఒకమాటనుచూచి ఉలిక్కి-
పడి) జయా! ఎవరే ఇది వ్రాసింది?

జయ: ఆ పుస్తకం వ్రాసిందా? గ్రంథకర్త.

రాము: కాదు. ఇక్కడ 'కోతి' అని వ్రాసిందివరు?

జయ: ఏమో, నాకేమి తెలుస్తుందీ?

రాము: నువ్వుకాదూ? కనపడటం లేదూ ఈవ్రాత?

జయ: అవును. నేనే. ఏం వ్రాస్తే?

రాము: ఎందుకు వ్రాయాలె?

జయ: నీవు కోతివికాబట్టి 'కోతి' అని వ్రాశాను.

రాము: (బుడ్డమూతిపెట్టి) నేను కోతినా ఏమిటి?

జయ: (బావ బుజంపైన చెయ్యివేసి, ముఖంలో ముఖం పెట్టిచూస్తూ) కోతిఅంటే కోపంవచ్చిందా బావకు. పోనీలే. అననులే.

"కోతీ కోతి అంటే - కోపంబువచ్చె
ముచ్చులాగ మొగము - ముడుచుకొనిపోయె
రచ్చకూ, బావకూ - రాసిగ్గులాయె
చదువుల్లో బావకూ- మొగము చెల్లకపోయె"

(అని ఎగురుతూఉంటే తలుపుతట్టిన శబ్దం అవుతుంది. ఎవరి బల్లదగ్గరకు వాళ్లుచేరి పుస్తకాలు తెరుస్తారు. పెద్దగా చదవటం

ఆరంభిస్తారు. మధ్య మధ్య దిక్కు-ముఖాలతో ద్వారం వేపు చూస్తూ నవ్వుకొంటూ)

రాము: (పెద్దగా) సిపాయీలు ఉపయోగించు తూటాలపై కొవ్వు పూయబడి యుండెను. (దిక్కులు చూస్తూ) సిపాయీలు ఉపయోగించు తూటాలపై (నవ్వి) సిపాయీలు ఉపయోగించు తూటాలపై కొవ్వు పూయబడియుండెను.

(చదువుటమాని జయవంక చూచి నవ్వుతాడు).

జయ: (నవ్వుతూ) ఇండియాకు ఉత్తరదిక్కున హిమాలయ పర్వతపంక్తులు గలవు. ఉత్తరదిక్కున హిమాలయ పర్వతపంక్తులు గలవు. దక్షిణమున. . (అటూ ఇటూ చూచి) ఒరే బావా. . .ఎవ్వరూ రావటం లేదురా.

రాము: (వినిపించుకోక) తూటాలపై కొవ్వు పూయబడియుండెను. అది ఆవు కొవ్వు అని హిందువులు అనుకొనిరి.

జయ: (కిటికీలోనుంచి చూచి) నాన్న రావటంలేదురా.

రాము: అయినా నేను చదువుకోవాలె. నన్ను మాట్లాడించకు.

జయ: (పౌరుషంగా) నేనూ చదువుకోవాలె.

యథార్థ దృశ్యాలు

(ఇద్దరూ ఒక్కసారి చదువుతారు. రామూ చదవటం ఆపితే జయ ఆపుతుంది. రామూ మెల్లగా చదివితే జయకూడా మెల్లగా చదువుతుంది. రామూ పెద్దగా చదివితే తానూ పెద్దగా చదువుతుంది. మధ్య మధ్య నవ్వుకుంటూ ఇల్లాగ అల్లరిగా చదువుతూ ఉంటారు)

జయ: (నవ్వి) ఏమిటా, అల్లరి?

రాము: నీవే అల్లరిచేస్తున్నావు. నీవు కాదుటే ఇందాకటి నుంచి గోలచేసింది. కోతి అని వ్రాశావు!

జయ: నేను వ్రాయలేదు.

రాము: నీవు వ్రాయలేదూ? ఎవరే వ్రాసింది ఇది? బుగ్గ సాగదీస్తేసరి! (అని బుగ్గలు నులుమబోతే జయ తోసివేస్తుంది)

జయ: సాగదీస్తావు! సాగదీస్తే ఎరగవ్వూ? నాన్నతో చెప్పి బాగా... (కొట్టిస్తానని అభినయము)

రాము: చూద్దాంగా! మామయ్య రానీ.

జయ: చెపుతావా?

రాము: ఆ తప్పకుండా చెబుతా.

(జయ దొంగలాగవచ్చి "కోతి" అని తను ఏపుస్తకంలో వ్రాసిందో ఆపుస్తకాన్ని లాక్కుంటుంది. రామూ తిరిగి ఆపుస్త

కాస్త లాకో్ర వాలినని ప్రయత్నం. ఇద్దరూ పోట్లాట. ఇంతలో ఎవరో వస్తున్నట్లు అనిపిస్తే జయ పుస్తకం పట్టి చదివేస్తుంది. ఎవరి కుర్చీదగ్గరకు వాళ్లు వెళ్ళిపోతుంటారు. పంతులు, “అమ్మా జయా!” అని పిలిచి తలుపు కొడతాడు. జయ గాబరా పడుతుంది. తాను చదువుకొంటూ ఉన్నట్లు తండ్రికి అభిప్రాయం కలిగించేయాలనే ఆదుర్దాలో పెనసలు, కలం, సిరాబుడ్డి, చేతికి అందిన పుస్తకం, అన్నీ పట్టుకొని తలుపు తీస్తుంది. పంతులు లోపలికి వచ్చి, బిడ్డను చూచి నవ్వుకొంటాడు)

పంతులు: (తన చేతి గడియారంవంక చూచి) అమ్మా ఇంకా చదువుతూనే ఉన్నావా? శానా నిష్ఠగా కూసి చదువుకొంటున్నారా ? (బిడ్డను దగ్గరకు తీసికొని ముద్దుపెట్టుకొంటూ) ఏమి చదువుతున్నావు తల్లీ!

జయ: జాగ్రఫీ నాన్నా !

పంతులు: మాతల్లి జాగ్రఫీ చదువుతున్నదా! (మళ్లీ ముద్దెట్టుకొని) అంత పెద్ద జాగ్రిఫీపుస్తకం ఏమిటమ్మా, నీ చేతులో? అంత పుస్తకం చదవగలవా? ఏదీ ఇల్లా ఇయ్యి...

జయ: (తెల్లపోయి చేతిలోని పుస్తకం తండ్రికి ఇస్తుంది)

యథార్థ దృశ్యాలు

సంతులు: రైల్వే స్టేషన్ ఇది!. రైల్వే స్టేషన్ చూస్తున్నావా తల్లీ? జాగ్రఫీలో వచ్చిన పట్టణాలూ, అవీ, ఇండియాలో ఎక్కడెక్కడ ఉన్నయ్యో, ఏ రైల్వే లైనుమీద ఉన్నయ్యో చూస్తున్నావా అమ్మా!

జయ: (తెప్పరిల్లి తెలివిగా) అవును నాన్నా, అదే చూస్తున్నాను.

సంతులు: మా తల్లి తెలివిగలది. చాలా మంచిపని అది. అట్లా చేయటంవల్ల జాగ్రఫీ వస్తుంది. జనరల్ నాలెడ్జి వృద్ధి అవుతుంది.

(రామూ వైపు తిరిగి) నీవేమి చదువుతున్నావురా?

రాము: (కళ్ళు నొక్కి పట్టుకొని) హిస్టరీ మావయ్యా!

సంతులు: తలనొప్పిగా ఉందా?

రాము: కొంచెంగా.

సంతులు: అదేపనిగా చదివితే తలనొప్పి రాదూ! అంత అతిగా చదవటమూ పనికిరాదు.

(అని దగ్గరకు వెళ్ళి రామూ చదువుతున్న పుస్తకంవంక చూస్తాడు. రామూ ఆగాబరాలో పుస్తకాన్ని తలక్రిందుగా పట్టుకొన్నాడు. తాను పుస్తకాన్ని తలక్రిందుగా పట్టుకొన్నట్లు రామూ తెలిసికో లేదు)

రామూ ఏమి చదువుతున్నా వన్నావ్రా?

రాము: హిస్టరీ మామయ్యా!

పంతులు: పొద్దుటినుంచీ చదువుతున్నావా ఏంరా?

రాము: (ముఖం వికారంగా పెట్టి కణతలు మళ్ళీనొక్కుకొంటూ) చదువుతున్నాను మామయ్యా. ఏదో పరీక్షలు దగ్గరకు వచ్చాయికదా అని...

పంతులు: మంచిదేకాని...పొద్దుటినుంచీ ఆపుస్తకాన్ని అల్లాగ తలక్రిందుగా పెట్టి చదువుతున్నావా?

రాము: (తెల్లపోతాడు భయంతో)

పంతులు: హిస్టరీ అయితేమాత్రం పుస్తకం తలక్రిందుగా పెడితే ఏమి తెలుస్తుందిరా నాయనా.

రాము: (మాట్లాడడు)

పంతులు: సరేలే. చదువు ఆపి అన్నానికి రా. (అని వెళ్ళిపోతాడు నవ్వుకుంటూ)

జయ: (తండ్రి వెళ్లగానే ఒక్క గంతువేసి) ఓరేబావ! పుస్తకం తలక్రిందుగా పెట్టి చదవగల్గువురా... మా బావకు పుస్తకం తలక్రిందుగా వచ్చు! (అని వెక్కిరిస్తుంది. ఇంతలో రెండు గడియారాలు ఒకేసారి అలారం కొడతై) బావా భోజనానికి వెడదాం రా.

రాము: (విసుగుగా) ఈమోత ఏమిటే జయా చదువుకోనీయకుండా?

జయ: (నవ్వి) చదువులోపడి నీవు తిండిసంగతి బొత్తిగా మరచిపోతావేమోనని సరిగ్గా పదింటికి అలారం పెట్టాను. చూశావా బావా? నీ చదువుకు ఎంత సాయం చేస్తున్నానో! పాపం చాలా కష్టపడి చదివావు ప్రొద్దుటినుంచీ పుస్తకం తలక్రిందుగా పెట్టి! (తండ్రి అన్నట్లుగా) ఆదేపనిగా చదవటమూ మంచిదికాదు! లే. అన్నానికి వెడదాము రా. (అంటూ చెయ్యిపట్టుకొని లాగుతుంది)

రాము: అబ్బ చదువుకోవాలె, ఉండవే జయా.

జయ: (పెద్దగానవ్వి) మహా చదివేవాడిలాగ! రా! (అని మళ్ళీ లాగుతుంది)

రాము: (చదువుకు భంగంకలిగినందులకు విచారిస్తున్నట్లు నటిస్తూ) సాయంత్రం అన్నా బాగా చదవాలె మధ్యాహ్నంమటుకు ఒకగంట నిద్రపోయి...

(జయ, రామూను నెట్టుకొంటూ ఎగురుకుంటూ తీసుకెడుతుంది)

3

(పంతులుఇల్లు. హాలు. బట్టలవర్తకుడు కోటయ్య, మూట దింపుకొని రకరకాల చీరలు అన్నింటినీ చూపుతూ ఉంటాడు. చీరల బేరంలో పంతులుగారు భార్యకు సాహాయ్యం చెయ్యటానికి అక్కడే కూర్చుంటాడు)

కాంతం: ఏం, కోటయ్యా ఈ రంగు ఉంటుందా? ఒక్క ఉతుకుతో పోతుందా?

కోటయ్య: రంగు గ్యారంటీ అమ్మా! రంగుపోయి కూరాకు అయిపోయేగుడ్డ మీకు ఇవ్వాళ ఇయ్యంగానే సరా అమ్మా! రేపు మళ్ళీ గుమ్మం తొక్కాలా?

కాంతం: (పంతులుతో) - అయితే చూడండి ఈ రెండిట్లో ఏది బాగుందో చెప్పండి?

పంతులు: రెండూ బాగానే ఉన్నయి.

కాంతం: రెండూ బాగుండటం కాదండీ. మీకు ఏది నచ్చిందో చెప్పండి?

పంతులు: ఇది చాలా బాగుంది. ఏమంటావయ్యా కోటయ్యా?

కోటయ్య: దానికేమండీ! అది రాజాచీర!

కాంతం: ఏదీ రాజాచీర?

పంతులు: ఆ ఎర్రచీర.

కాంతం: (పెద్దగానవ్వి) ఈ ఎర్రచీర కొనమనా మీరు అనటం?

పంతులు: అవును. ఏం? ఎందుకు అల్లాగ నవ్వుతావ్? ఆ ఎర్రచీర పండులాగ, నిక్షేపంలాగ ఉంది. నీవు కాపరానికివచ్చిన మొదటిరోజున అల్లాంటి చీరె కట్టు కొనివచ్చావు. జ్ఞాపకం ఉందా? ఆచీర నాకు బాగుంది. కొను.

కాంతం: బాగుండటానికేమీ, ఆచీర బాగానే ఉంది. కాని దానిమీద ఆకుపచ్చరవిక ఎల్లాగ తొడుక్కోటం?

పంతులు: పోనీ ఇంకోటి తొడుక్కో.

కాంతం: అదెల్లాగండీ. ఈపండగకు తొడుక్కోమని మాతమ్ముడు ప్రత్యేకంగా కొని ఇచ్చాడాయెను ఆ రవిక! అది తొడుక్కోకుండా, ఇంకొకటి తొడుక్కుంటే వాడికి కష్టంగా ఉండదూ?

పంతులు: అయితే ఎర్రచీరపైన, ఆకుపచ్చరవిక తొడుక్కోరా?

కాంతం: మీరు బి. ఏ. ప్యాసు అయినారుగదా! ఈ మాత్రం తెలియదేమండీ! (వెక్కిరింపుగా నవ్వుతూ) ఎర్రచీరపైన ఆకుపచ్చరవిక ఎవ్వరైనా తొడుక్కుంటారుటండీ?

పంతులు: (ఆమాత్రం తెలియనందుకు విచారపడుతూ) తొడుక్కోరా? ఏమయ్యా కోటయ్యా?

కోటయ్య: అంతేనండి. అమ్మగారు చెప్పిందే రైట్. ఎర్రచీరపైన ఆకుపచ్చరవిక సాధారణంగా ఎవ్వరూ తొడుక్కోరండీ.

పంతులు:

(కోటయ్యకూడా కాంతం మాటనే దృఢపరచేటప్పటికి తన తెలివితక్కువకు తానే సిగ్గుపడి దీనుడై, ఇంకో మంచిచీర చూపించి ఈ అవమానాన్ని పోగొట్టుకొందామనే నిశ్చయంతో, ఆ ఉన్న చీరలవంక నిదానించిచూచి, ఒక నిశ్చయానికివచ్చి కొంచెం సంతోషంతో)

పోనీ ఈచీర తీసుకో అంచుచక్కగా ఉంది. మంచి అంచూ, జరీ అన్నీ ఉన్నాయి.

కాంతం: (పంతులునుచూచి, ఆయన తెలివితక్కువకు మరొకసారినవ్వి) ఈ ఆకుపచ్చచీరా? ఇదేనా మీర నటం? ఆకుపచ్చనిచీరా, ఆకుపచ్చని రవికానా? అవ్వ! (అని అరచేత్తో నోరు మూసుకొంటుంది)

కోటయ్య: (పంతులునుచూచి నవ్వి) పంతులుగారికే ఏం తెలుస్తయ్యండి, ఈ విషయాలన్నీ? మీకు ఇష్టమునచీర మీరు తీసుకోండి అమ్మా!

పంతులు: ఏచీర బాగుందీ నేను చెప్పలేనంటావ్, ఏమయ్యా, కోటయ్యా?

కోటయ్య: తమరు చెప్పలేకేమండి! తమరు చెప్పక పోతే ఇంకెవ్వరు చెబుతారు?

పంతులు: ఈ తభా నీకు నచ్చే చీర చూపుతాను చూసుకో. ఈ మబ్బురంగు చీర తీసుకో.

కాంతం: (సందేహంగా) మబ్బురంగు చీర బాగుండం టారా?

పంతులు: చాలా బాగుంటుంది. సిల్కులాగ మెరుస్తు న్నది. దీనిపైకి నేను కొని ఇచ్చిన నల్ల పట్టు రవిక తొడుక్కోవచ్చుకూడా!

(కోటయ్య అమ్మగారి వంక చూచి నవ్వుతాడు - కాంతంకూడా నవ్వుకొంటుంది. మళ్ళీ తెలివితక్కువలో పడ్డానా అని పంతులు తెల్లపోతాడు)

ఏం కోటయ్యా, నేను చెప్పినమాట బాగుండలేదూ?

కోటయ్య: బాగుండ కేం అండీ - అంటే ముబ్బురంగు చీరపైకి నల్లరెవిక అంతబాగుండదు. అందుకని అమ్మగారు నవ్వుతున్నారు!

కాంతం: వారు చెప్పినమాట నిజమేనయ్యా, ఎంతో నాజూకుగా ఉంది ఈచీర.

పంతులు: (సంతోషంతో) ఇహా ఎందుకూ, ఈచీర తీసుకో నామాట విని.

కోటయ్య: తీసుకోండి, అమ్మా! శంకరంగారింట్లో రెండు చీరలు ఇచ్చాను ఇల్లాంటివి.

కాంతం: ఉండవయ్యా - తొందర పడతావేం? ఇంకో రెండు రకాలు చూడనియ్యి.

కోటయ్య: చూడండి అమ్మా! ఎవరొద్దు అన్నారు?

పంతులు: కాంతం! చూడూ నాకు ఎన్నాళ్ళబట్టో ఉంది, నీవు ఇల్లాంటిచీర కట్టుకొంటే చూద్దామని. ఇదికొనమంటావ్?

కాంతం: ఈనల్లచీరె కొనిస్తారా? బాగానేఉంది! నల్ల దానికి నల్లచీరె! ఏం బాగుంటుం దండీ?

పంతులు: (కొంచెం కోపంగా) నీవు నల్లనిదానివని ఎవ రన్నారూ?

కాంతం: (నోరు అరచేత్తో గట్టిగా నొక్కుకొని) అవ్వ. ఊరుకోండి. ఇక్కడేనా మీాసరసాలు, అవతల కోట య్యఉన్నాడు. పెద్దవాడు కాబట్టి సరిపోయింది. ఇంకెవ్వరైనా వింటే నవ్విపోతారు. ఇంతకూ, తేల్చండి, ఏచీర కొనమంటారో? పాపం చాలాసేపు కూర్చోబెట్టాము కోటయ్యను.

పంతులు: నేనేమి తేల్చేది? నీవు అన్నిటికి అన్నీ చెపు తుంటివి!...నేనేం మాట్లాడను?

కాంతం: అదేమిటండి. అల్లాగంటారూ? మీాకు నచ్చని చీర నేను కొంటానా ఏమిటండీ?

కోటయ్య: సుందరమ్మగారు ఈ వంగపండు చాయ చీరెలు కొన్నారండీ, వారింట్లో అద్దెకున్నవారు ఇంకా రెండు కావాలన్నారు ఇల్లాంటివి!

కాంతం: (చప్పరించి) మా పంతులుగారికి ఆ రంగంటే ఇష్టంలేదు.

(అని పంతులువంక చూచినవ్వుతుంది. పంతులు తనకు ఆరంగు ఇష్టంలేదుకామాలు అనుకొంటాడు)

పంతులు: చూడూ, ఈ ఊదాచీర ఎట్లా ఉందంటావ్? ధగ ధగ మెరిసిపోతున్నది, ఇది కొనరాదూ?

కాంతం: అది మొదట్లో అల్లాగే మిడిసి పడుతుంది. రెండు ఉతుకులైనతరువాత బూడిద రంగులోకి తేల్తుంది.

కోటయ్య: ఆమాట నిజమేనండీ. ఆచీర మీకు ఇయ్య మన్నా ఇయ్యను.

పంతులు: మాలపిల్లచీరలూ, గృహలక్ష్మి చీరలూ అటు వంటివి ఏమైనా ఉన్నయ్యా కోటయ్యా?

కాంతం: అహాహా. అవన్నీ చూడక్కర్లేదయ్యా! ఏదో చిన్న పిల్లలకుకాని అల్లాంటివి; నా వయసువాళ్ళు కట్టాలిసిన చీరలుకావు అవి.!

పంతులు: నేను చెప్పినవాటిలోకల్లా, ఒక్క మబ్బురంగు చీరే నీకు నచ్చినట్లుంది. నిజానికి ఆచీర బాగుంది కూడాను. ఇప్పుడు అందరూ అదే కడుతున్నారు.

కాంతం: అందుకనే సందేహిస్తున్నానండి. అందరూ అదే కడుతున్నారు. మరీ వేలంవెర్రిగాఉంది. ఇంకో

రంగులో చూద్దామనీ...ఎట్లాగయినా చూశారూ, ఎరుపు ఎరుపేననుకోండి!

పంతులు: పోనీ ఎరుపే కొను. ఎవరొద్దన్నారూ? నేను మొట్టమొదటే చెప్పాను ఎరుపు నీకు ఎంతో బాగుంటుందని.

కాంతం: సరే కానీయండి. ఎరుపులో నాలుగురకాలు చూపవయ్యా కోటయ్యా?

పంతులు: ఎరుపులో, మరీ కన్ను చెదిరే, ఎరుపుగాక కొంచెం గులాబీరంగులో ఉండేవి చూపు.

కోటయ్య; చూడండి——

(అంటూ నాలుగు చీరలు మూటలోనుంచితీసి కాంతం ముందు పడేస్తాడు)

కాంతం: మీరుకూడా చూడండి. కాస్త చెప్పండి ఏది బాగుంటుందో...దిక్కులు చూస్తారెందుకూ?

పంతులు: (ఒక చీరచూపుతూ)- ఇది బాగుంది ఎఱ్ఱగన్నేరురంగు.

కాంతం: బాగానేఉంది కానీండి, ఇంత ముదురురంగు బాగుండదండి.

పంతులు: పోనీ ఇదీ? ఇది లేతరంగులో ఉంది.

కాంతం: ఏబ్బే! దానికి అంచు ఏదండీ?

పంతులు: అల్లాఅయితే దీనికి చక్కని అంచుందిచూడు.

కాంతం: అంచు బాగానే ఉందికానీ...

పంతులు: (విసుగ్గా) ఇంకా, కానీ, ఒకటుందీ?

కాంతం: (చిన్నవుచ్చుకొని) మీకు విసుగ్గాఉంది. పోనీ లెండి. మీ ఇష్టంవచ్చింది కొని యీయండి, నేను కాదంటే అప్పుడనండి.

పంతులు: విసుగు ఏముందిలే.! నీవు ఎంతసేపటికీ తేలని వ్వవాయె! మబ్బురంగు కొనుక్కో, నామాట వినే టట్లు అయితే.

కాంతం: ఎంత ఆమబ్బురంగు చీర?

కోటయ్య: పదిన్నరేనండి.

కాంతం: పదిన్నరా? అయితే ఆడబ్బుపెడితే ఆ గులాబి రంగుచీరే వస్తుందిగా?

పంతులు: ఎందుకురాదూ?

కాంతం: పోనీ అదే కొంటే?

పంతులు: చూస్తున్నాగా నీ మనస్సుఅంతా ఎర్రచీర మీదే ఉంది. పోనీ అదే కొను. ఎందుకూ ఇంత ఆలోచన?

కాంతం: అదికాని ఈ పండక్కి కట్టుకొంటే ఆ ఆకు పచ్చ రవిక తొడుక్కోటానికి వీలుండదే అని చూస్తు న్నానండి. అంతకంటే మరేమీ లేదు!

పంతులు: ఊఁహు...నా తల కాయ తిరిగిపోతున్నది. ఏ చీర కట్టినా ఏ రవిక తొడుక్కోటానికి వీల్లేదో ఒక కాయితం మీద వ్రాసుకోవాలె. నెంబర్ వన్- ఎర్ర చీరకట్టుకి ఆకుపచ్చ రవిక తొడుక్కోటానికి వీలు లేదు. నెంబర్ టూ - ఏమిటీ?

(అంతా నవ్వుతారు)

కాంతం: టూ లేదు ఏమీ లేదు. ఊరుకోండి. ఏమిటీ ఆవేళాకోళం? కాకపోయినా...

పంతులు: వేళాకోళం ఏమీ కాదు. సంగతులు తెలుసు కుంటున్నాను. ఎర్రచీర సంగతి తేలిపోయింది. మబ్బు చీర కొంటానికి నీ అభ్యంతరం ఏమిటీ?

(కాయితం - పెనసలు పట్టుకొని కాంతం వంక చూస్తాడు. కాంతం నవ్వు ఆపుకోలేక బల్లమీద పడుతుంది)

కాంతం: అభ్యంతరం ఏమీ లేదు. ఆ రెండూ చీరలు కొనాలని ఉంది. అది అసలు సంగతి.

పంతులు: రెండూ కొంటానికి నాదగ్గర డబ్బు లేదు. కాబట్టి ఏదో ఒకటి కొనుక్కో...

కోటయ్య: ఈ పండగకు మబ్బురంగు చీరకొనండి. ఈ చీరలు ఇక రావుకూడా.

కాంతం: సరే కొంటానుగాని, సంక్రాంతికి ఎర్రచీర కొంటారా?

పంతులు: సరే. కానీ...ఆ కాయితం, పెన్సిలు ఇయ్యి, ఇక చెప్పు, ఏయే పండగకు ఏరంగుచీర కొని, ఇయ్యాలో ఒకలిస్టు తయారుచేసుకొని ఉంచు కొంటాను.

కాంతం: (చిన్నబుచ్చుకొని) ఎందుకండీ అంత వేళాకోళం? నేనేమీ మాట్లాడను. మీకు నచ్చినచీర తీసి ఇయ్యండి. నేను తీసుకొని కట్టుకొంటాను.

పంతులు: (జయోత్సాహంతో) అయితే - ఇప్పటి ఆర్థిక పరిస్థితులలో ఒక్కచీరే కొని ఇయ్యగలను కాబట్టి, ఆనవచ్చు రెవికకు సంబంధించిన అభ్యంతరాన్ని కూడా మనస్సులో పెట్టుకొని పంతులుచేసే తీర్మానం ఏమిటంటే? "నీవు ఆమబ్బుచీరే ఈదఫాను కొనవలసింది" అని. (అంతా నవ్వుతారు)

కోటయ్య: అమ్మా! వారు అంతగా చెబుతున్నారు, పోనీ ఆ మబ్బురంగుచీరే తీసుకోండి.

కాంతం: సరే అదే ఇయ్యవయ్యా. కాని ఎరుపు ఎరుపే! ఆ గులాబిరంగు అందం దేనికీరాదు!

కోటయ్య: ఆమాట ఎల్లాగూ నిజమేనండి. గులాబి రంగుచీర అందం దేనికీరాదండీ. పోనీ ఆచీరే కొనుక్కోనీయండి పంతులుగారూ !

పంతులు: నేను వద్దు అన్నానుటయ్యా? ఆవిడకు ఆ రంగుమీాదనే బాగాఉంది. నేను మొదటేచెప్పాను, ఆచీర కొనుక్కోమని. సరే. అది ఇచ్చేసి నీవువెళ్లు.

(కోటయ్య ఆచీరఇచ్చి, మిగిలిన చీరలన్నీ సద్దుకొని మూట కట్టుకోబోతుంటాడు)

కాంతం: ఏమిటయ్యా, నీవుకూడా అంత తొందర పడతావేమయ్యా?

పంతులు: తొందరగాక ఏమిటి? ఇప్పుడు పదిన్నర అయింది. అతడు వచ్చి గంట అయింది.

కాంతం: అయితే ఎట్లాగండీ కొత్త పనివచ్చినప్పుడూ? ఇంతకూ మీారసటం ఆ ఎఱ్ఱచీర కొనమనేనా?

పంతులు: నేను మొదటనే కొనమన్నాను అది. ఎరుపులో గులాబికొను మాట్లాడక. ఆ ఆకుపచ్చ రెవిక ఇంకోసారి తొడుక్కుందువుగాని, ఇంకోరకం చీర కొన్నప్పుడు.

కాంతం: ఏదీ ఒక్కసారి చూడనియ్యండి.

పంతులు: ఇందాక నీవుచూసిందే, అంచు బాగుంది అన్నావు. నేత బాగుంది అన్నావు.

కోటయ్య: అవునండి అమ్మా! ఈచీర నచ్చింది మీకు. తీసుకోండి.

కాంతం: అదే చూస్తున్నానయ్యా.

పంతులు: ఇంకా ఏమిచూస్తావు? ఆకలి అవుతున్నది. ఏదోఒకటి కొనుక్కో. తొందరగా అతనిని పంపించు.

కోటయ్య: పంతులుగారూ! మీరు తొందరపడతా రెందుకండీ? అమ్మగారు ఏచీర నచ్చితే ఆచీర తీసు కొంటారు. నేను ఎంత సేపైనా ఉంటాను. నా దగ్గర తప్ప వారు ఇంకొకరి దగ్గర కొనరు. నాకు అంతమాత్రం కృతజ్ఞత లేదండీ ?

కాంతం: ఈ గులాబీరంగు ఇల్లా ఉంటుందా? వెలిసి పోతుందా?

కోటయ్య: మీరు ఇన్నాళ్లూ బట్టా నా దగ్గరకొంటున్నా రు. ఎప్పుడైనా ఇచ్చానా రంగు పోయేగుడ్డ మీకు?

కాంతం: నీమాట నాకు నమ్మకమే. అందుకే నేగా అడగటం.

శెట్టయ్య: రంగువిషయమై మీరేమీ భయపడకండి. అది గ్యారంటీ రంగు.

కాంతం: అయితే ఇయ్యి.

పంతులు: ఏదీ ?

కాంతం: (సందేహంగా) ఎరుపుదే ఇయ్యి -

పంతులు: ఏదో సందేహంగా అంటున్నావు ఇంకా ?

కాంతం: సందేహం ఏముందీ ? ఈ ఎరుపే కొనమన్నారుగా ? కొంటాను.

పంతులు: (ప్రసన్న వదనముతో ... తనుకొనమన్న చీరే కొంటున్నదనీ అసలు ఏదో ఒకటి తేలిందనీ సంతో సంతోషిస్తూ) అమ్మయ్య! తీసుకో.

కాంతం: (చీరతీసుకొని మరొకసారి గుడ్డపట్టుకొని చూచి చప్పరించి) మబ్బురంగు చీరకు ఉన్న నాజూకుతనం దీనికి లేదు.

పంతులు: (మిక్కిలి విసుగుతో) పోనీ అదే కొనుక్కో. ఇప్పటికే [illegible]టపడ్డాం. చీరమటుకు ఫస్టు అయినచీర. నా మనస్సుకు నచ్చింది కొన్నావు. అందుకని సంతోషంగా ఉంది.

కాంతం: బాగానేఉంది కాని, ఈ తభాకు మబ్బురంగు చీరకొంటే బాగుండేది సుమండీ! సంకురాత్రికి మీరు ఎట్లాగూ ఈచీర కొనేవాళ్లు

(అంటూ మళ్లీ వాకిట్లోకివెళ్లి గోపయ్యా పెళ్ళివాడున్నాడేమో అని చూ స్తుంది. పంతులువెళ్ళి ఆవిడ చెయ్యిపట్టుకొని ఇవతలకులాగి "ఢాం" న తలుపేసి ఆవిడను నెట్టుకొంటూ తీసికెడతాడు వంట ఇంట్లోకి "అన్నంపెడుదుగాని. రా" అంటూ)

4

(రంగము: క్లాసురూమ్ - టీచరులేనిసమయము - పిల్లలంతా అల్లరిచేస్తూ ఉంటారు. దగ్గులు, నవ్వులు, మాటలు, పోట్లాటలు, పాటలు. ఒకరు... కోడికూత. శ్యామం మానేటర్)

శ్యామం: సైలెన్సు...వస్తున్నారు.

(అంతా నిశ్శబ్దం.)

ఒకరు: ఏరీ? వస్తున్నారంటివి. ఏర్రా?

ఇంకొకరు: రావటంలేదు. ఎవ్వరూ రావటంలేదు.

శ్యామం: అబద్ధం చెప్పావేంరా?

శ్యామం: వస్తున్నారనుకొన్నాను. (మాస్టరులాగ) నీకు ఎన్నిసార్లు చెప్పానురా ఏ విషయంలోగాని నీయిష్టం వచ్చినట్లు అనుకోకూడదనీ? నిజం తెలుసుకోవాలె. తెలిసిందా ?

అంతా నవ్వుతారు (ఒక నిమిష మయిన తరవాత)

శ్యామం: ఇష్ ష్ ష్ — అరుగో!!

కొందరు: ఏడిశావ్.

వట్టిదే!

నిజమేనురోయ్! వస్తున్నారు.

(నిశ్శబ్దం. చెప్పులకాళ్ల చప్పుడు - టీచరు ప్రవేశం)

టీచరు: (గొంతు సవరించుకొని కొద్దిగా దగ్గి) అల్లరి చేస్తున్నట్లుగా ఉందే ? ఎంరా ? అల్లరిచేస్తున్నారా ?

పిల్లలు: లేదండీ సార్ !
లేదండీ మాస్టారూ !
మేముకాదండీ, పక్క-క్లాసువాళ్లండీ!
వాళ్లెప్పుడూ గోలచేస్తూనే ఉంటారండి !

టీచరు: అంతే అయి ఉంటుంది. పక్క-క్లాసువాళ్లే అయి ఉంటారు. పొరపాటున నేను, మీరే అల్లరి చేస్తున్నారని అనుకొన్నాను.

పిల్లలు: అంతేనండి సార్ !
మీరే పొరపడ్డారండి.
మేము ఎప్పుడూ అసలు అల్లరిచేయమండి.

టీచరు: పోనీలే - ఏంచేస్తాము. "ప్రమాదో ధీమతామపి" అన్నారు. అంటే ఏమిట్రా సుబ్బారాయుడూ ? అర్థం తెలుసా ?

సుబ్బారాయుడు: (పెద్దగా) తెలియదండి సార్!

టీచరు: (ముక్కు ఉఁహూ అని చప్పరించి) నీకు ఎప్పుడు తెలుస్తుందిరా సుబ్బారాయుడూ ?

ఒకరు: సుబ్బరాయుడు కొడుతున్నారండి. మాస్టార్! మాస్టార్! చూడండిసార్! (సుబ్బరాయుడు పక్క వాణ్ణి తవీమని కొడుతాడు. శబ్దం.)

టీచర్: ఒరే, సుబ్బరాయుడూ! ఏమిటిరా అది? నీ అనమాన భావాలు పరాక్రమమంతా ఇక్కడే చూపిస్తావేంరా?

సుబ్బరాయుడు: (మాట్లాడడు. తెల్లపోతాడు)

టీచర్: మాట్లాడవేంరా? నేను చెప్పింది విన్నావా?

సుబ్బరాయుడు: విన్నానండి.

టీచరు: అర్థం అయిందా?

సుబ్బారాయుడు: కాలేదండి.

టీచరు: అర్థంకాలేదూ? ఒక్కముక్కా కూడా?

సుబ్బరాయుడు: ఊఁహూ, లేదండి సార్!

టీచరు: నీ ఖర్మంరా.

సుబ్బారాయుడు: అవునండి.

టీచరు: దాని అర్థం ఏమిటంటే? నీవుచాలా బలంకల వాడివి అని. ఆబలం ఇక్కడ చూపకూడదని.

సుబ్బారాయుడు: అవునండి.

టీచరు: ఏమిటి నీ మొఖం! అవునండి ఏమిటి? (నొక్కి) ప్రతిదానికీ అవునండి అవునండి అవునండి (వెక్కిరింతగా) ఏమిటి నీ ముఖం?

సుబ్బారాయుడు: (విచారంగా) అవునండి.

(అంతా నవ్వుతారు)

టీచరు: (కోపంగా) ఎవరది? ఎవరా నవ్వింది? శ్యామా నువ్వేనా? వెధవా దెబ్బలుతింటావు. జాగ్రత్త! (ముక్కి) ఊఁహూ ఊఁహూ- ఎందుకురా అనవసరంగా నవ్వటం? సామెతె ఒకటిఉంది తెలుసునా?

ఒకడు: తెలుసునండి. ఉత్తగొడ్డును అరువులెక్కువండీ,

ఇంకొకడు: కాదండి? మొటికెకుక్క కరవదు.

టీచరు: ఛా! ఛా! "ఒక్కడికీ, ఒక్కడికీ, రవ్వంత జ్ఞానం లేదు" ఈ సందర్భానికి సరిపోయే సామెతరా?

ఒకడు: నాకు వచ్చునండి సార్!

టీచరు: ఏమిటి చెప్పూ?

ఒకరు: నవ్వు నాలుగిందాల నష్టం.

టీచరు: (సంతోషంతో) అది! అది! అది! మన తెలుగు భాషలో సామెతలు విజ్ఞానపేటికలు. పూర్వాంధ్రకవి గ్రామణ్యార్జిత వాఙ్మయపేటికాంత స్థితమాణిక్యములు. అధునాతన ఆంధ్రకవి కిశోరములకు

అయిదులుసాది క్రమవృష్ణోదగిన కళామణులు. వేయేల? ఆంధ్రభాషా పోషకమూల్యాభరణములు. తెలిసిందా?

(ఒక ముక్క — అయినా అర్థంకాకపోయినా, కుర్రవాళ్ళు అంతా నవ్వుతారు. కొంతసేపటికి నిశ్శబ్దం)

టీచరు: సరే. అయితేనన్ను ఆన్సరండి. తారీఖు ఎంతరా ఇవ్వాళ?

పిల్లలు: ఇరవై మూడండీ.

ఇరవై నాలుగండీ.

(ఒకొక్క — గొంతితో)

పడ్డాన్ను. ఇవ్వాళ ఇరవై మూడు.

నోరుమూయ్. ఇవ్వాళ ఇరవై నాలుగు.

టీచరు: ఒరేయ్! ఒరేయ్! ఏమిటా అల్లాగ పోట్లాడు కొంటున్నారూ? ఊరుకోండి. మానిటర్! తారీకెంత?

మానిటర్ శ్యామం: ఇవ్వాళ ఇరవై నాలుగండి.

టీచరు: సరే. చెప్పండి. శ్వేతాచార్యా! (పలకడు) ఒరేయ్, శ్వేతాచార్యా!

శ్వేత: అయ్యా!

టీచరు: కూర్చో. పిలిస్తే పలకవేం?
శ్వేత: నన్ను కాదనుకొన్నానండీ.
టీచరు: బాగుంది. నీకు ఎన్నిసార్లు చెప్పానురా అట్లా
అనుకోవద్దని? సరే. కూర్చో. శ్యామసుందరం?
శ్యామం: (పెద్దగా) అయ్యా!
టీచరు: ఎందుకురా అంత పెద్దగా అరుస్తావ్రా? నాకింకా
చెముడు రాలేదే?
ఒకడు: (ఆశ్చర్యంగా) ఇంకా రాలేదటండిసార్ !
ఇంకొకడు: ఎప్పుడొస్తుందండీ మాస్టారూ?
టీచరు: ఇష్‌ష్ - జమదగ్ని?
జమదగ్ని: అయ్యా!
టీచరు: హ్రస్వదృష్టి?
హ్రస్వ: అయ్యా!
టీచరు: దీర్ఘనాశికా?
పిల్లలు: లేడండి.
బయటికెళ్లాడండి.
పారిపోయినాడండి.
మిమ్మల్ని అడిగే పోయిఉంటాడండి.
టీచరు: చాలు. ఇంహ ఊరుకోండి. నీలకంఠం?
నీలకంఠం: అయ్యా!

టీచరు: శ్రీనాథా (పలకడు. పెద్దగా) శ్రీనాథా?
శ్రీనాథుడు: (పెద్దగా) అయ్యా!
టీచరు: మొదటిసారి పిలిచినప్పుడు పలకలేదేమోయ్?
శ్రీనాథుడు: వినపడలేదండీ సార్!
టీచరు: వినపడలేదూ? ఎందుకు వినపడుతుంది? (ఒక్క-గుక్కలో రాగవరుసగా) డిండిమ భట్టారక పాండిత్యభేరీ విఘట్టన జనితార్భటీ బధిరీకృతాలై పోయినయ్యా నీ శ్రవోరంధ్రాలు?

(ఈమాటలు అని వాడిపైన కసితీర్చుకొన్నట్లు సంతోషపడుతాడు. నిట్టూరుస్తాడు. సంతోషంతో క్లాసువంక చూస్తాడు. ఒక్కరూ మాట్లాడరు. అంతా బిత్తరపోయి చూస్తుంటారు.)

టీచరు: (నిరుత్సాహంతో) సరే. పెద్దన్నా?
పెద్దన్న: అయ్యా!
టీచరు: చిన్నన్నా?
చిన్నన్న: అయ్యా!
టీచరు: (పుస్తకం గట్టిగామూసి) ఊహూ (దగ్గి) ఇంహా పుస్తకాలు తెరవండి. ఎన్నో పుటరా?
పిల్లలు: ముప్పై అండి.
ఇరవై ఎనిమిదిఅండి.
(పక్కవాడితో)

ముప్పై పేజీ కదరా ?
ఏడ్చావు. నోరుమూయ్. ఇరవై .
కాదండీ సార్! నలభై అండి.

టీచరు: అబ్బ! అబ్బ! ఎన్నో పేజీ అంటే - ఇన్ని రకాల జవాబులా?

ఒకరు: కొత్తపుస్తకాల్లో ఒకరకం - పాత పుస్తకాల్లో మరోరకంగా ఉన్నయ్యండి పేజీలు!

టీచరు: మానేటర్ - నీవు చెప్పావ్?

మానిటర్: ఏమోనండి. తెలియదండి.

టీచరు: తెలియదూ ? నీకూ తెలియదూ? క్రిందటిసారి మనం ఎక్కడ వదిలేశాంరా?

మానిటర్: క్రిందటిసారి మనము నరసింహారాయలను కొండవీటిలో వదిలేశామండి.

టీచరు: సరి. హయగ్రీవా! తియ్. అక్కడతీసిచదువ్వా? ఊఁ మొదలుపెట్టూ.

హయగ్రీవుడు: పుస్తకం లేదండి సార్!

టీచరు: (కోపంతో) ఏమైందిరా? ఏమైందిరా నీపుస్తకం? ఎక్కడుంది? మాట్లాడవేం?

హయగ్రీవుడు: తెలియదండీ.

టీచరు: శ్యామా! నీవు చదువు.

శ్యామ: "నరసింహారాయలు 1402 సంవత్సరమున సింహాసనము నధిష్ఠించెను. అతడు చాల మంచి వాడు కాని అసమర్థుడైన రాజు"

(పెద్దగా రాగవరుసగా పురాణంలాగ గబ గబ చదివేస్తాడు)

టీచరు: ఆగు. హ్రస్వదృష్టి! నరసింహారాయలు ఎప్పుడు రాజ్యమునకు వచ్చెను?

హ్రస్వదృష్టి: ఏమోనండి. తెలియదండి.

దీర్ఘనాశిక: (పెద్దగా అరుస్తూ) పద్నాలుగు వందల తొంభై రెండండి!

టీచరు: ఓరే! నీవెందుకు అల్లాగ అరుస్తావురా? నిన్ను చెప్పమన్నానా? చెప్పు? నిన్ను చెప్పమనిఅడిగానా?

దీర్ఘనాశిక: లేదండి. నన్ను చెప్పమనలేదండి.

టీచరు: అయితే మరి ఎందుకుచెప్పావురా? మాట్లాడవేం ఎందుకు చెప్పావురా?

దీర్ఘనాశిక: ఏమోనండి. తెలియదండి.

టీచరు: అట్లా చెప్పటం తప్పు. అవునా?

దీర్ఘనాశిక: తప్పేనండి. తప్పేనండి.

టీచరు: అయితే బెంచీ ఎక్కు.

దానితరువాత చదువు చిన్నన్నా!

చిన్నన్న: "అతడు చాలమంచివాడు. కాని అసమర్థుడైన రాజు"

టీచరు: ఆగు. అతడు ఎందుచేత అసమర్థుడైన రాజు! చెప్పు. చిన్నన్నా!

చిన్నన్న: మంచివాడు కాబట్టి అండి.

టీచరు: భా! ... తెలివి తేటలు చిన్నన్నకు సున్న. "చిన్నన్నా కొంచెము యోచించవన్నా" అన్నాడురా కవి. ఇప్పుడు చెప్పు సరియైన జవాబు.

చిన్నన్న: తెలియదండి.

పిల్లలు: తెలివ తక్కువవాడండి.

పరిపాలించలేకపోయినాడండి.

చిన్నన్నండి.

టీచరు: చాలు. ఆగండి. అతడు అసమర్థుడెందుకైనాడంటే, అతనికి పరిపాలనా దక్షతలేదు. తెలిసిందా? అదీ సంగతి. చదువు పెద్దన్నా, ఆ పైన చదువూ!.

పెద్దన్న: "సామంతులైన దుండగీడులను అతడు దండించక, కటాక్షించి, ఉపేక్షించుటచే వారు గర్విష్ఠులై దుష్టులజేరదీసి శిష్టులను చెండాడిరి"

టీచరు: ఉపేక్షించి అంటే ఏమిటి పెద్దన్నా?

పెద్దన్న: తెలియుదండి. ఏమోనండి. (చప్పున జ్ఞాపకం వచ్చినట్లు నటించి) ఆఁ ఆఁ తినటం అండి.

టీచరు: తినటమా? తినటం ఏమిటిరా? పెద్దన్నా! మొద్దన్నా! ఏమిటిరా తినటం కపిత్థమా?

పిల్లలు: ఛీ ఛీ

థూ థూ

ఎబ్బే

(ఇల్లాగే అందరూ అసహ్యించుకొంటారు)

టీచరు: కపిత్థము అంటే ఏమిటా్రి పెద్దన్నా?

పెద్దన్న: (అసహ్యించుకొని నవ్వుతూ) అసహ్యమున దండి.

టీచరు: ఓరి వెధవా! ఆమాత్రిం తెలియదురా? నీకు భాషాజ్ఞానం పూజ్యంరా. పూజ్యం అంటే తెలిసిందా?

పెద్దన్న: తెలియులేదండి.

టీచరు: తెలియు లేదూ? ఛా నీవు శుద్ధ తెలివితక్కువ, అవివేకవు, అప్రిచ్యవు, అపభ్రింశవు, అనాధవు, పెద్దన్న వన్న మాట.

పెద్దన్న: అవునండి సార్!

టీచరు: ఏమిటి అవునురా?

పెద్దన్న: నేను వస్తే తెలివితక్కువవాడినేనండి. మా అమ్మకూడా అట్లాగే అంటుందండి.

టీచరు: ఇంహా నీవుకూర్చో. జమదగ్ని! నీవు చదువు అక్కడనుంచి.

జమదగ్ని: ఆతడు చాలమంచిరాజు, కాని అసమర్థుడగు రాజు.

పిల్లలు: అక్కడ కాదండీ.

మళ్లీ మొదటికొచ్చాడండీ.

ఇంకా ముందండి.

జమదగ్ని: "త్రిట్టి క్కొట్టి"

పిల్లలు: మరి ముందుకెళ్ళాడండి.

వెనక్కు రావాలండీ.

టీచరు: ఒరేయ్ మహిషపుంగివుల్లాగ ఏమిటా్రి అదీ? చదవరా. "శిష్టుల చెండాడిరి" అక్కడనుంచి.

జమదగ్ని: "వారు ధనాశాపరులై, శ్రీమంతులను పట్టి కోదండంబుటీయుంచి, పట్టి కొట్టి పలు విధంబుల బాధలు పెట్టసాగిరి"

హాస్యదృష్టి: మాస్టార్! మాస్టార్!

టీచరు: (విసుగుతో) ఏమిట్రా

హాస్యదృష్టి: నాపుస్తకం తెచ్చుకొంటానండి.

టీచరు: ఎక్కడఉంది ?

హ్రస్వదృష్టి: పక్క గదిలోఉందండి.

టీచరు: అయితే ఇందాకటినుండీ పుస్తకం లేకుండానే ఉన్నావ్ ?

హ్రస్వదృష్టి: ఉన్నానండి.

టీచరు: సరే. పో. తొందరగా తెచ్చుకో.

శ్యామం: సార్! మాస్టర్!

టీచరు: ఏమిటిరా నువ్వేమిటి అడుగుతున్నావ్?

శ్యామం: నా పుస్తకంకూడా తెమ్మనండిసార్. అక్కడే ఉంది.

టీచరు: సరే. పోరా. నీడిపుస్తకం కూడా తీసుకురా. ఇంహ చదువు చిన్నన్నా! చదవరా.

చిన్నన్న: ఎక్కడనుంచి అండీ ?

టీచరు: ఓరి వెధవా ! ఎక్కడనుంచి చదవాలో తెలియదా? ఛా! మందమతీ. వాడు వదిలేసిన దగ్గర నుంచీ చదువు.

చిన్నన్న: "నరసింహారాయులు చాల మంచివాడు కాని అసమర్థుడై నరాజు"

పిల్లలు: వెనక్కివెళ్లాడండి సార్ !

లేదండి సరిగ్గానే ఉన్నాడు.

ఇంకా ముందు ఎత్తుకోవాలెరా.
ఏడ్చావు. వెనకనే ఎత్తుకోవాలె.

టీచరు: ఒరేయ్ ఏమిట్రా అది? గొడవచేస్తున్నారూ?

పిల్లలు: లేదండీ సార్!
లేదండీ మాస్టరుగారూ!

టీచరు: శ్వేతాచార్యా! నీవుచదువ్రా ఆపిన నా.

శ్వేత: "పలువిధంబుల బాధలు పెట్టసాగిరి" అంతవరకు అయిందండీ.

టీచరు: అక్కడనుంచి చదువు.

శ్వేత: "అతడెప్పుడునూ వేణు వనంబున నివసించి యుండె"

టీచరు: ఆగు "వేణు" అంటే తెలుసా? "వేణు" అంటే ఏమిటి శ్వేతాచార్యా!

శ్వేత: తెలియదండీ.

పిల్లలు: ఆడపిల్ల పేరండీ.
చాఛా మొగపిల్లవాడి పేరు.
కాదులే. నీకు తెలియదు ఊరుకో.
ఆడపిల్లపేరుకాదండీ మాస్టరూ?
(నవ్వి) ఛా మా అన్నయ్యపేరు వేణు.

టీచరు: ఒరేయ్ మళ్ళీ మొదలుపెట్టారా?
ఊ...ఇంకా నోరుమూసుకోంటారా ?
పిల్లలు: మూసుకొంటామండీ.
పంతులు: చదువు. శ్వేతాచార్యా!

(ఇంతలో హ్రస్వదృష్టి ప్రవేశము)

హ్రస్వదృష్టీ! పుస్తకం తెచ్చుకొన్నావా?
హ్రస్వదృష్టి: సార్! సార్! పుస్తకం కనుపించలేదండీ.
టీచరు: (విసుగ్గా) సరే. కూర్చో. పో
హ్రస్వదృష్టి:
(ఏడుపుముఖం పెట్టి నుంచునిఉంటాడు. కూర్చోమంటేకూర్చోడు.)
టీచరు: కూర్చోరా. ఎందుకు ఏడుపుముఖం పెడతావ్.
నన్నేం చేయమంటావు?

శ్యామం: పుస్తకం పారేసుకొన్నాడండి.
ఒకడు: వాళ్ళనాన్న తంతాడండి.
టీచరు: సరే. కూర్చో.
హ్రస్వదృష్టి: పుస్తకంలేకుండా ఎట్లాగండి?
టీచరు: ఎల్లాగో జరుపుకోరా.
హ్రస్వదృష్టి: సరేనండి.
శ్యామం: సార్!

టీచరు: ఆపైన చదువూ.

శ్యామం: సార్! అదికాదండి. వాడు నా పుస్తకం తెమ్మంటే తేలేదండీ.

టీచరు: మరి ఏమంటావ్?

శ్యామం: నేనుకూడా పుస్తకంలేకుండా జరుపుకోనా అండీ?

టీచరు: ఏం వెధవప్రశ్న అడిగావురా? జరుపుకో...... ఇంహ ఊరుకోండి. పాఠం కానిద్దాం. శ్వేతాచార్యా! రాయలు ఎప్పుడూ ఎక్కడ ఉండేవాడూ?

శ్వేతాచార్య: వేణువనంలోనండీ.

టీచరు: చదువూ, ఆపైన చదువూ.

శ్వేతాచార్య: వేణుఅంటే ఏమియు చెప్పలేదండి. ఆడ పిల్లపేరంటే కాదన్నారండి.

టీచరు: ఒహో. ఇప్పుడు చెప్పు. వేణు అంటేఏమిటో?

శ్వేత: నాకు తెలియదండీ.

టీచరు: నీవోయీ శ్రీనాథా!

శ్రీనాథుడు: తెలియదండీ.

టీచరు: (సంగీతంతో) "చిన్నారి పొన్నారి చిరుత కూకటినాడె రచియించితిని మరుత్తరాట్ చరిత్ర" అన్న శ్రీనాథుడికే తెలియదా?

(అంతా నవ్వుతారు)

సరే. ఎవ్వరన్నా చెప్పగలరా వేణు అంటేవమిటో?

పిల్లలు: నే చెప్తానండి. వేణు అంటే కర్రండి.
వట్టి కర్రకాదు, వెదురుకర్రండి.
బొంగండి సార్! బొంగు!

(పిల్లలంతా 'బొంగు బొంగు' అని అరుస్తారు. ఇంతలో ఖంగ్ ఖంగ్ న గంట మ్రోగుతుంది. పిల్లలు పుస్తకాలను దభీమని మూసేసి వేస్తారు. లేచినప్పుడు సీట్లు శబ్దం చేస్తని)

టీచరు: ఒరేయ్ ఏమిటది. కూర్చోండి. (పెద్దగా) కూర్చోండి. పుస్తకాలు మూశేసారెందుకూ? మిమ్మల్ని పుస్తకాలు మూసివెయ్యమన్నానా?

పిల్లలు: లేదండి. పుస్తకాలు మూయమనలేదండీ.

టీచరు: మరి ఎందుకు మూశారూ?

పిల్లలు: వీడుమూస్తే, నేనూ మూశానుసార్!
కాదండి సార్! వాడే ముందు దభీమని పుస్తకం ఇల్లా కొట్టాడండి (కొట్టి చూపిస్తాడు.)
నేనా? అంతా వట్టిదే నండి. అబద్ధా లాడుతున్నాడండి.

టీచరు: ఇహా ఆగండి. వెధవలు! వెధవలని! "పుస్తకాలు మూయండి" అని నేను అనందే మీరు

మూయకూడదు. తెలిసిందా? తెరవండి మళ్ళీ పుస్తకాలు. చదువు. ఓ జమదగ్నీ;

జమదగ్ని: (పెద్దగా) "నరసింహారాయలు చాల మంచి వాడు కాని అసమర్థుడైన రాజు"

టీచరు: అవు. వచ్చే పర్యాయం అక్కడనుంచి చదువుదాం. పుస్తకాలు మూయండి. చప్పుడు కాకూడదు.

(పిల్లలు చప్పుడు చేస్తూ పుస్తకాలు మూస్తారు)

టీచరు: సిట్.

పిల్లలు: ఇప్పుడు సిట్‌లో ఉన్నామండి.

టీచరు: అయితే స్టాండ్—సిట్—స్టాండ్—మార్చ్—

(క్లాసు వెళ్ళిపోతుంది. టీచరు పుస్తకాలు చంకను పెట్టుకొని తన డ్యూటీ తాను సక్రమంగా నిర్వహించినపుడు కలిగే తృప్తితో ఠీవిగా చిరునవ్వుతో నడచిపోతాడు)

(ఆల్ ఇండియా రేడియో వారి అనుమతిని.)

5

(పంతులు ఇల్లు. సుసీ తొమ్మిదేండ్లపిల్ల. పాప అయిదేండ్ల పిల్ల. పున్నాయి పాలుపోసే మనిషి. బడిలో పాఠాలు చెప్పి చెప్పి విసుగుగా వస్తాడు పంతులు ఇంటికి.)

పంతులు: (ప్రవేశించి) అబ్బ, ఇల్లంతా ఇల్లాగ ఉందేం? కాగితాలూ, గుడ్డపేలికలతో, ఆటబొమ్మలూ, పుస్తకాలూ...బుగ్గి ! ఏమిటిది అంతా ?
(గడప దాటుతుంటే కంచుచెంబు కాలికి తగులుతుంది)
ఈ చెంబులు దారిలో వదిలేయకపోతే, ఒకమూల ఎక్కడైనా పెట్టకూడదూ ? అసలు వంటింట్లో ఉండాల్సిన దరిద్రం అంతా ముందు సావిట్లో ఉంటుందేం ఖర్మం ? ఎంతమేర కొట్టుకు పోయిందో చూడూ! ఏం అవస్థ ఇది ?

సుసీ: అది కాదు నాన్నా! పాప మంచినీళ్లుతాగి చెంబు అక్కడ పెట్టేసింది.

పంతులు: నా మొఖం నా మోరాను! అది అక్కడ పెడితే నీవు తీయలేక పోయినావ్? మీ అమ్మ తీయలేకపోయిందా? కొంప, కొంపగా ఉంచరుగదా! (కోటుతీస్తూ) ఈ కోటొకటి నా బ్రతుక్కుతోడు! నా ఉద్యోగానికితోడు కోటుకూడానూ !

(కోటు తీసి వంకెను తగిలిస్తే వంకెలు ఊడి క్రిందపడ్తే)

ఇదేమిటి! ఈ వంకెలు ఊడకొట్టిం దెవరు? హుం. ఏం దరిద్రం వచ్చిందే?......... ఏమిటిది! ఎక్కడున్నావ్! ఏమేవ్ ... నిన్నే ... పలకదు ఎంత అరచినా పలకదు. ఏ అంతఃపురములో ఉందో! (పెద్దగా) ఎక్కడున్నావ్? ఎక్క ... డున్నావ్రా అంటూ? ఇంకా వినపడటం లేదూ. ఓయ్.

కాంత: ఆఁ ఆఁ ఎందుకు అల్లాగ కేక లెడుతారూ? వస్తున్నా. చెయ్యి ఊరుకోలేదు.

పంతులు: చెయ్యి ఊరుకోలేదూ? ఊరుకోక ఏం జేస్తున్నది? పోనీ చెయ్యి ఊరుకోకపోతే నోరు ఏం జేస్తున్నది? ఆఁ అనరాదూ?

కాంతం: ఆఁ ఆఁ వస్తున్నానండీ.

పంతులు: నీవు వచ్చేటప్పటికి కలియుగంలో ప్రథమ పాదం దాటేట్లుంది! సాయంత్రం మొగుడు అనే వాడు ఒకడు ఇంటికివస్తాడు, వాడిమాట శాస్త్ర చూడాలె అని ఇంతవరకు నీకు తెలియకపోయె! కాళ్ళీడ్చుకొంటూ అక్కడనుంచి ఇక్కడికొస్తాను కొంప ఏదో స్వర్గం అనుకొంటూ. తీరా వస్తే అధ్వాన్నంగా వుంది. ఉఁహూ (పైతువాలుతో

బల్లపై నున్న దుమ్ము దులుపుతాడు. ఆ తువాలే గోడలపైకికూడా వీసురుతూ) ఇల్లంతా ఛీ ఛీ ఛీ ఇల్లంతా దుమ్ము...దూళీ! (మొఖం వికారంగా పెట్టి, కళ్లు చిట్లించి, అసహ్యించుకొంటూ, మధ్య మధ్య థూ థూ అంటూ తిరుగుతాడు వళ్లంతా చీమలు కుడుతున్నట్లు.) ఎందుకొచ్చిందీ అంట ఈ దుమ్మంతా?

కాంతం: మీరా రొచ్చి ఈ గదిలో కూర్చోండీ మహా రాజులాగ. ఎందు కల్లాగ విసుక్కుంటారు? ఇంటికి వచ్చారన్న సంతోషం లేకుండా ధుమ ధుమ లాడు తా రెందుకు?

సంతోలు: (దేనికోసమో బల్లపైన వెతుక్కుంటూ, విసుగుతో) విసుక్కోక చచ్చేదీ? అబ్బబ్బ! ఆ సిగ రెట్లు పెట్టెక్కడా కనపడదేం? ......ఎక్కడ పెట్టిన వస్తువ అక్కడ ఉండదు! (బల్లమీద పుస్తకాలు ఒక్కొక్కటే తీసి క్రిందికి విసరికొడుతూ) ఉహూ, ఇక్కడలేదు. ఏమై పోయిందో? ఎక్కడ తగలడ్డదీ అంటా?

కాంతం: నాకేం తెలుస్తుందండీ!

పంతులు: నీకేమీ తెలియదు! మరి ఏమైపోయిందీ? పొద్దున్నే కదా తెప్పించింది? సుసీ, నీవేమైనా చూశావుటే?

సుసీ: నే నెరగను నాన్నా. అమ్మనడుగు.

పంతులు: ఏమే?

కాంతం: ఇది మరీ బాగుందండోయ్! మీ సిగరెట్ల సంగతి నాకేంతెలుస్తుంది చెప్పండీ?............... (పంతులు వంటింట్లో అలమరలోనుంచి డబ్బాలు క్రిందకు పడతోస్తుంటాడు)...అదేమిటండీ? మీ సిగరెట్లు...నేను తీసికెళ్లి అక్కడ దాచుకొన్నానా?

పంతులు: (విసుగ్గా) అక్కడ సిగరెట్లు ఉంటాయని కాదు. ఆ డబ్బాలలో చిల్లర డబ్బులు ఏమైనా దొరుకుతాయేమో, ఇంకో ప్యాకెట్ అయినా తెప్పించుకోందామని. ఇక్కడ ఓ దమ్మిడీ అయినా లేదే! అమ్మగారు ఎక్కడో దాచేసింది! పొద్దున తెప్పించిన ప్యాకెట్ ఏమైపోయినట్లూ! (మళ్ళీ పుస్తకాల వెనకాల వెదికి) ఎక్కడుందే? వెదకలేక చస్తున్నాను. ఒక్కరూ మాట్లాడరేం? ప్రొద్దుటినుంచీ ఒక్క సిగరెట్టుముక్కఅయినా తాగలేదు. ఎల్లాగో

ఉంది! అబ్బ! అందరూ చూస్తూ ఉంటారు తమాషా!

(నిస్పృహతో తల గోక్కుంటూ నిలబడతాడు)

పాపా నీవేమన్నా చూశావా?

పాప: ఏమిటి నాన్నా?

పంతులు: సిగరెట్ ప్యాకెట్టు.

పాప: అంటే?

పంతులు: అంటే నా? సిగరెట్టు! అమ్మా, దాంగే సిగిరెట్టు, పొగవస్తుందీ...(సిగిరెట్ త్రాగడం అభినయించి) అది.

పాప: అదా...నాన్నా...నే ఇత్తా.

పంతులు: నా కన్నతల్లే.....తీసుకురా అమ్మా (కాంతంతో) చూశావా, అదితీసింది. పిల్లలు తీసిపారేస్తుంటే చూస్తూ ఊరుకొన్నావన్నమాటేగా?

కాంతం: అయ్యో, ఇదెక్కడిపాపమండీ! నేనేం ఎరగనండీ.

పంతులు: వినటంలేదూ దానిమాటలూ? అది తీశానని చెబుతూంటూనే! (పాపతో) సిగరెట్ పదమ్మా ఇల్లాగ తీసుకొనిరా...

(పాప త్రాగి పారేసిన పీకలు నాలుగు తెచ్చి ఇస్తుంది.)

ఛా ఛా ఇవేమిటే! ఇవి వీకలే! చిలక్కొట్లు! తాగి పారేసినవి. ఇవన్నీ ఎక్కడ జాగ్రత్తపెట్టావే! ఛా అవతలపారేయ్ (అని విసిరి వసారాలో పారేస్తాడు.)

పాప: పాకెత్తా? పాకెత్తు ఏమిటి నాన్నా?

పంతులు: ప్యాకెట్ అంటే...పెట్టె.

పాప: అత్తిపెత్తా నాన్నా?

పంతులు: (ఆదుర్దాగా) ఆఁ ఆఁ ఆఁ అదేనే, అదే ఎక్కడుంది?

పాప: అదా నాన్నా ! తెత్తానుండు.

పంతులు: చప్పున తీసుకురా అమ్మా. పెట్టెలో పెట్టావుటే! నాతల్లిగదే! (పాప పెట్టె తెచ్చియిస్తుంది) ఇదేమిటే నాతల్లీ? వట్టిపెట్టే ఇదీ!

పాప: ఇతువంతివి...నాదగ్గర...ఇంకా ఇన్ని ఉన్నై నాన్నా...

పంతులు: నా నెత్తి, ఎందుకే ఇదీ? (ఎక్కడైనా ఒక సిగరెట్ ఉందేమోనని పెట్టెఅంతా వెతికి) ఇదికాదే అమ్మా! సిగిరెట్లుఉన్న పెట్టే! ఇంతింత వుంట్టై తెల్లగా పొడుగ్గా! (పెనసలు నోట్లో పెట్టుకొని సిగరెట్ తాగుట చూపుచూ) ఇట్లా తాగుతారే. అవి ఉన్న పెట్టె.

పాప: అవి నేనెరగను నాన్నా!

పంతులు: చంపావు. డబ్బేమన్నా ఉందమ్మా కాంతం?

కాంత: నాదగ్గర డబ్బు ఎక్కడిదండీ?

పంతులు: డబ్బు ఎక్కడిదా? పొద్దున యిచ్చిన రూపాయీ ఏంజేశావూ?

కాంతం: ఏదో ఖర్చు అయిపోయిందండీ.

పంతులు: రూపాయి ఖర్చు అయిపోయిందీ! (ముఖం రెండు అరచేతుల్లో కప్పుకొని ఒక్కనిమిషం అయిన తరువాత) ఇంకేంచేసేది? కాంతం, ఏమేవ్!

కాంతం: ఆఁ ఆఁ ఎందుకండీ?

పంతులు: నాపని అయిపోయిందీ అంటా. తెలిసిందా?

కాంతం: ఊఁ వూఁ. (శాంతంగా)

పంతులు: ఏమిటి నాబొంద ఊఁవూఁ?

కాంతం: మరి ఏంజెయ్యమంటారూ?

పంతులు: ఏంజెయ్యమంటానా?......ఆ తాగి పారేసిన సిగిరెట్టుముక్కలే రెండు ఇల్లాగ తే. నిప్పెట్టె కూడా ఒకటి ఇల్లాగ పడె.

కాంతం: నిప్పెట్టెలు ఎక్కడివి? నిప్పెట్టెలు అయిపోయి వారంరోజులైంది.

పంతులు: అదీ దరిద్రమే!...సరే...నాబతుక్కి అన్నీ తగినట్టే ఉన్నాయ్.....ఇంకేం శాస్త్ర నిప్పు పట్టు కురా. నిప్పేంఖర్మం పొయిలో ఆకాలే కొరివి పట్రా. (కాంతం కొరివితెచ్చిఇస్తే సిగరెట్టుకాల్చుకొంటూ) ఊ... బాగుంది సరే...ఇక నీవు వెళ్లు..... అమ్మయ్య.

(ముక్కు మూతి విరిచి వెడుతుంది కాంతం.)

పాప: నాన్నా, నాన్నా !

పంతులు: ఎందుకే తల్లీ !

పాప: నువ్వూ, నువ్వు, నువ్వు మరీ......

పంతులు: ఏమిటమ్మా, దబ్బునచెప్పూ, నేను ఏం చేశాను, సిగరెట్టుపీకలు తాగుతున్నాను.

పాప: అదికాదు నాన్నా...

పంతులు: ఏమిటమ్మా?

పాప: మరీ నీవూ...రెండునూ్న, రెండునూ్న కలిపితే నాలుగు అవుతుంది అనలేదూ?

పంతులు: ఆ అన్నాను. అవుతుంది. ఇప్పుడేం?

పాప: అయితే మరీ...అమ్మా...మూడునూ్న ఒకటి నాలుగని చెప్పిందేం?

పంతులు: అవునే. మూడునూ్న ఒకటి నాలుగే.

పాప: మరి రెండూ, రెండో?

పంతులు: రెండూ, రెండూనూ నాలుగే !

పాప: అదేమిటి నాన్నోయ్! (విరగబడి నవ్వుతూంది)

పంతులు: రెండునూ్నా రెండూ నాలుగే, మూడునూ్నా ఒకటి నాలుగేనమ్మా !

(పాప మరీ నవ్వుతుంది)

శాంతం: పాపా నీవిట్లారా, నాన్నకు విసుగ్గాఉంది. మాట్లాడించక.

పాప: అందుకనే అన్నీ తప్పులు చెబుతున్నాడే అమ్మా!

పంతులు: తప్పుకాదే... రెండూనూ రెండు నాలుగు. మూడునూ్నా ఒకటి నాలుగు.

(అని కేకవేస్తాడు. పాప మరీ విరగబడి నవ్వుతుంది. పంతులు తెల్లపోతాడు)

పాప: ఇదేమిటి నాన్నోయ్? (విరగబడి నవ్వుతూ వెళ్లిపోతుంది)

పాలపున్నమ్మ: బాబూ !

పంతులు: అబ్బ, ఎవరది?

పాలపున్నమ్మ: నేను పాలుపోసేదాన్నండి. ఈ ఇంట్లో ఉండిపాయినోరికి నేనే పోశానండి. మారాజు ఆయన ఏ వారానికి ఆవారం డబ్బు ఇప్పించేవాడుండి.

పంతులు: ఏదో ఏడ్చాడులే. ఇప్పుడెందుకు నాదగ్గర ఆ గోల అంతా. అయితే ఏమిటి నీవు అనటం? చెప్పులొందరగా.

పున్నమ్మ: ఏంలేదండి. తమరికికూడా పాలుపోస్తానండి.

పంతులు: పొయ్యి. ఎవరొద్దన్నారురా?

పున్నమ్మ: అదేనండి తమకు శేరుకావాలో అర్ధశేరు కావాలో సెపితే.....

పంతులు: అదంతా అమ్మగార్ని అడుగుపో.

పున్నమ్మ: సరేనండి.........అయితే బాబూ లెఖ్ఖ వారానికోసారి ఇస్తారా నెలఆఖరుకు ఇస్తారండి?

పంతులు: నాతలకాయ. నన్ను ఊరికే ప్రశ్నలడిగి విసిగించకు. ఆ సంగతంతా అమ్మగారిని అడుగు పో.

పున్నమ్మ: సరేనండి. అయితే బాబయ్యా, తమకు పిల్లలెంతమందండి?

పంతులు: (పళ్లుబిగబట్టి కోపంగా) అబ్బబ్బబ్బ!! అమ్మగారిని అడగమని చెపటంలేదూ, అమ్మగారిని అడుగు పో............

(పున్నమ్మ వెళ్లిపోయిన తరువాత తలుపు వేసుకొని పడకకుర్చీలో జేర్లబడి, తాగి పారేసిన సిగిరెట్టుపీకలు ఒకటి తరువాత ఒకటి ముట్టించి తృప్తితో తాగుతుంటాడు.

ఆంధ్ర ఇన్సూరెన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్ — మచిలీపట్నం.

పార్థివ నామ సంవత్సరము ఆనందదాయకమై
మీకు సర్వశుభముల నొసగుగాక.

1944 సం॥ అభివృద్ధి సూచిక.

సమకూర్చబడిన వ్యాపారం ...... ఒక కోటికిపైగా
పట్టాలు జారీచేయబడిన మొత్తం ... 85 లక్షలు
అమలులోనున్న వ్యాపారము ...... 8 కోట్లకు పైగా
రెన్యూయల్ ఖర్చు ...... 100 కి 7·5 మాత్రమే.

ఇంత తక్కువ రేటు ఖర్చులతో వ్యాపార దక్షతను చూపగలిగి, ఆంధ్రదేశమునందేగాక, అఖిలభారత వర్షమంతటిలో కూడ పొదుపరితనమునందునూ, ప్రత్యేక శక్తి సామర్థ్యములందునూ, అగ్రగణ్యత గాంచిన యీ భీమాసంస్థయొక్క అభివృద్ధినిగూర్చి గర్వింపదగియున్నది. మంచిపలుకుబడిగల ఏజంట్లకు చాల సౌకర్యములుగలవు. పట్టాదారులసొమ్ముకు అత్యంత భద్రతకలదు.